

# Revisionsrapport

## *Granskning av årsredovisning 2016*

Sollefteå kommun

*Anneth Nyqvist  
Certifierad kommunal  
revisor*

*Lisbet Östberg  
Revisionskonsult*

*April 2017*

**pwc**

# Innehåll

<b>1.</b>	<b>Sammanfattning .....</b>	<b>2</b>
<b>2.</b>	<b>Inledning .....</b>	<b>3</b>
2.1.	Syfte och revisionsfrågor .....	3
2.2.	Revisionskriterier .....	4
<b>3.</b>	<b>Granskningsresultat .....</b>	<b>5</b>
3.1.	Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning .....	5
3.1.1.	Iakttagelser .....	5
3.1.2.	Revisionell bedömning .....	6
3.2.	God ekonomisk hushållning.....	7
3.2.1.	Iakttagelser .....	7
3.2.2.	Revisionell bedömning .....	8
3.3.	Rättvisande räkenskaper .....	8
3.3.1.	Iakttagelser .....	8
3.3.2.	Revisionell bedömning .....	10

# 1. *Sammanfattning*

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens årsredovisning för 2016. Uppdraget är en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2016.

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag för sin bedömning av om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagens krav och god redovisningssed samt om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Med utgångspunkt från ställda revisionsfrågor lämnas följande sammanfattande revisionella bedömning:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?

Vi bedömer att årsredovisningen allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. De finansiella målen för 2016 är uppfyllda.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall delvis är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. Två av tre av de verksamhetsmässiga målen för 2016 är uppfyllda.

- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Årsredovisningen är upprättad enligt god redovisningssed. Kommunen har under 2016 fullt ut övergått till komponentavskrivning.

Årets resultat är positivt och uppgår till 65,0 mnkr (32,1 mnkr), där 27,7 avser det tillfälliga flyktingstödet. Resultat medför därför en positiv avvikelse mot budget med ca 45,6 mnkr.

Kommunen har en negativ soliditet om man beaktar hela pensionsförpliktelsen – skulderna är större än tillgångarna. Soliditeten har dock förbättrats under 2016.

## 2. Inledning

I lag om kommunal redovisning regleras externredovisningen för kommuner och lands-ting. I lagen finns bestämmelser om årsredovisningen. Vidare regleras den kommunala redovisningen av uttalanden från Rådet för kommunal redovisning och i tillämpliga delar av Redovisningsrådet och Bokföringsnämndens normering.

Revisionsobjekt är styrelsen som enligt kommunallagen är ansvarig för årsredovisningens upprättande.

### 2.1. Syfte och revisionsfrågor

Revisorerna har bl. a. till uppgift att pröva om räkenskaperna är rättvisande. Inom ramen för denna uppgift bedöms om årsredovisningen är upprättad i enlighet med lag om kommunal redovisning (kap 3 – 8). Vidare ska revisorerna enligt kommunallagen (9:9 a) avge en skriftlig bedömning av om resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat om. Bedömningen ska biläggas årsbokslutet. Detta sker inom ramen för upprättandet av revisionsberättelsen.

Granskningen, som sker utifrån ett väsentlighets- och riskperspektiv, ska besvara följande revisionsfrågor:

- Lämnar årsredovisningen upplysning om verksamhetens utfall, verksamhetens finansiering och ekonomiska ställning?
- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?
- Är räkenskaperna i allt väsentligt rättvisande?

Granskningen av årsredovisningen omfattar:

- förvaltningsberättelse (inkl. drift- och investeringsredovisning)
- resultaträkning
- kassaflödesanalys
- balansräkning
- sammanställd redovisning

Bilagor och specifikationer till årsredovisningens olika delar har granskats.

Vi har även bedömt kommunens ekonomiska ställning och utveckling, efterlevnaden av balanskravet och om resultatet i årsredovisningen är förenligt med de mål för god ekonomisk hushållning som fullmäktige beslutat om. Granskning av resultatsammanställning för VA-verksamheten och renhållningsverksamheten omfattas inte av denna granskning.

Nämndernas redovisning av sitt uppdrag har inte granskats inom ramen för årsredovisningen utan ingår istället i granskningen av den övergripande ansvarsutövningen (se rapport Ansvarsutövning 2016).

Granskningen har utförts enligt god revisionsledning för kommuner och landsting. Det innebär att granskningen planerats och genomförts ur ett väsentlighets- och riskperspektiv för att i rimlig grad kunna bedöma om årsredovisningen i allt väsentligt ger en rättvisande bild. Med rättvisande bild menas att årsredovisningen inte innehåller fel som påverkar resultat och ställning eller tilläggsupplysningar på ett sätt som kan leda till ett felaktigt beslutsfattande. Granskningen omfattar därför att bedöma ett urval av underlagen för den information som ingår i årsredovisningen. Då vår granskning av den anledningen inte varit fullständig utesluter den inte att andra än här framförda brister kan förekomma. Vårt uppdrag omfattar inte en granskning och prövning om den interna kontrollen som görs inom nämnderna är tillräcklig.

Granskningen har introducerats genom kontakter och samplanering med kommunens/landstingets ekonomikontor. Granskningen har utförts enligt god revisionsledning med utgångspunkt i SKYREV:s utkast "Vägledning för redovisningsrevision i kommuner och landsting". Vägledningen baseras på ISA (International Standards on Auditing). Som framgår av vägledningen kan implementeringen ske successivt varför tillämpliga ISA helt eller delvis har följts beroende på om vägledningen har beaktats i årets revisionsplan. Granskningen har skett genom intervjuer, dokumentgranskning, granskning av räkenskapsmaterial och i förekommande fall registeranalys.

Vår granskning och våra synpunkter baseras på det utkast till årsredovisning som presenterades 2017-03-27. Kommunstyrelsen fastställer årsredovisningen 2017-04-04 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2017-04-24.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef och redovisningschef. Revisionskriterier

Granskningen av årsredovisningen innebär en bedömning av om rapporten följer:

- Kommunallagen (KL)
- Lag om kommunal redovisning (KRL)
- Rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning (RKR)
- Fullmäktiges beslutade mål om god ekonomisk hushållning

## **3. Granskningsresultat**

### **3.1. Verksamhetens utfall, finansiering och ekonomiska ställning**

#### **3.1.1. Iakttagelser**

##### **Utveckling av kommunens verksamhet**

I förvaltningsberättelsen redovisas väsentliga händelser som inträffat under och delvis efter räkenskapsåret.

Av årsredovisningen framgår i viss omfattning den förväntade utvecklingen inom olika verksamheter. Exempelvis beskrivs behovet av att ständigt se över den kommunala verksamheten, ta till sig nya lösningar, framtida rekryteringsbehov samt den lokala arbetsmarknaden. I verksamhetsberättelserna återfinns även ett avsnitt om framtiden för respektive verksamhet.

Kopplingen bör göras tydligare till hur olika framtidsutsikter kommer att påverka kommunens ekonomi och prioriteringar inom olika områden. Det saknas även information om kommunens budget och plan för 2017-2019.

Den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaro redovisas, det vill säga frånvaron specificeras på lång- och korttidsfrånvaro, män och kvinnor samt åldersindelad. I övrigt lämnar den personalekonomiska redovisningen ett flertal uppgifter om personalen i form av diagram och verbal information. Den totala sjukfrånvaron har ökat ytterligare under 2016 och uppgår nu till 8,29 % (7,60%).

Förvaltningsberättelsen innehåller även information om andra förhållanden som har betydelse för styrning och uppföljning av verksamheten.

##### **Gemensam förvaltningsberättelse**

Förvaltningsberättelsen omfattar en beskrivning av den samlade kommunala verksamhetens organisation och verksamhet. Information om resultat, nyckeltal m.m. redovisas i anslutning till kommunens uppgifter under respektive rubrik. Redovisningen kan utvecklas när det gäller information om de risker som företagets verksamheter är förknippad med.

##### **Investeringsredovisning**

Årets investeringar redovisas samlat i förvaltningsberättelsen. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Budgeten uppgår till 62,9 mnkr och utfallet till 51,7 mnkr vilket innebär att det återstår 11,3 mnkr av budget.

Vi vidhåller de synpunkter som vi lämnat tidigare; att pågående och färdigställda projekt ska redovisas var för sig så att budgetavvikelser orsakade av att projekt senarelagts förklaras samt att det för fleråriga investeringar ska framgå vad det totala anslaget och utgifterna uppgår till för belopp.

## Driftredovisning

Utfallet av kommunens driftverksamhet redovisas samlat i förvaltningsberättelsen. Upplysningar om orsaker till nämndernas budgetavvikelser lämnas. Överensstämmelse med övriga delar i årsredovisningen finns.

Driftredovisning per nämnd, mnkr	Utfall	Budget	Prognos	Budgetavvikelse	Prognosavvikelse
Övriga nämnder	5,8	6,2	6,2	0,3	0,0
Kommunstyrelsen	5,4	6,1	6,1	0,8	0,0
Förvaltningsledning	5,7	7,1	6,7	1,4	0,4
Kommungemensam verksamhet	65,5	66,4	61,9	0,9	4,5
Gemensam service	55,5	61,5	58,5	6,0	3,1
Medborgarservice	138,6	138,2	139,7	-0,4	-1,5
Välfärd	929,6	925,0	930,1	-4,6	-5,1
<b>Summa förvaltningarna</b>	<b>1 206,1</b>	<b>1 210,4</b>	<b>1 209,0</b>	<b>4,3</b>	<b>1,4</b>

Förvaltningarnas totala budgetavvikelse uppgår till +4,3 mnkr. Avvikelsen från den prognos som lämnades i augusti är endast +2,9 mnkr. Däremot finns det avvikelser mellan prognos och utfall för enskilda verksamheter.

Den största negativa budgetavvikelsen återfinns inom verksamheten Välfärd, - 4,6 mnkr, och avser till största delen verksamheterna funktionsstöd, -2,6 mnkr, där avvikelsen avser både minskade intäkter och ökade kostnader inom personliga assistans, samt kostverksamheten, -3,2 mnkr. Avvikelsen inom kostverksamheten förklaras av ökade volymer, högre vikariekostnader samt tillkommande uppdrag.

## Balanskravsresultat

Förvaltningsberättelsen innehåller en balanskravsutredning i enlighet med KRL. Balanskravsresultatet uppgår till 65,0 mnkr. Kommunen har valt att göra en utökad balanskravsutredning som inte faller inom ramen för den kommunala redovisningslagen. Denna typ av information kan endast redovisas som en öronmärkning av eget kapital vilket den också gör.

## Utvärdering av ekonomisk ställning

Förvaltningsberättelsen innehåller diverse analyser som kan betraktas som en utvärdering av ekonomisk ställning men det saknas en tydlig sammanfattning av dessa analyser. De mål som finns för god ekonomisk hushållning kan även användas för att utvärdera kommunens ställning.

### 3.1.2. Revisionell bedömning

Vi bedömer att årsredovisningen allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen.

Kommunen lever upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans. Vi bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller den information som ska ingå enligt lag om kommunal redovisning och god redovisningssed.

### 3.2. God ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige har fastställt ett måldokument för mandatperioden 2016-2018 innehållande en vision med underliggande plattform och ett antal verksamhetsmål, sorterade utifrån ovanstående perspektiv. Samtliga inriktningsmål beskrivs och utvärderas i årsredovisningen.

Av årsredovisningen framgår att "Beaktat det omställningsarbete som skedde under 2015 och att resultatet för 2016 också är starkt får 2016 anses vara ett år präglad av god ekonomisk hushållning".

#### 3.2.1. Iakttagelser

##### Finansiella mål

I årsredovisningen görs en avstämning mot kommunens finansiella mål för god ekonomisk hushållning som fastställts i budget 2016:

Finansiella mål	Utfall 2016	Måluppfyllelse
Resultatet ska varje år utgöra minst 1 % av skatter och bidrag.	Resultatet uppgår till 65,0 m nkr, vilket motsvarar 5,1 %.	Ja målet uppnås.
Soliditet inklusive pensionsskuld är negativ. I ett längre perspektiv ska det negativa soliditetstalet vändas till ett positivt tal. Under 2016-2018 ska talet förbättras med 1 % per år.	Soliditeten har förbättrats till från -11,8 % till -1,7 %.	Ja målet uppnås.
Kommunen investeringar, med undantag för affärsverksamheter samt Hågestabron, ska årligen uppgå till högst 43 m nkr och egenfinansieras.	Investeringarna uppgår till 51,6 m nkr varav affärsverksamhet 16,4 m nkr och Hågestabron 7,4 m nkr.	Ja målet uppnås.
Kommunens låneskuld ska minska med 15 m nkr per år.	15 m nkr har amorterats under 2016	Ja målet uppnås.

Av redovisningen framgår att samtliga mål uppfylls.

##### Mål för verksamheten

Verksamhetsmål	Utfall 2016	Måluppfyllelse
Kostnaden per betygspoäng i grundskolan skall inte överstiga medelvärdet för jämförbar kommungrupp i KKiK.	Betygspoängkostnad 387 kr jämfört med 444 kr.	Ja målet uppnås.
Kostnaden per plats i särskilt boende skall inte överstiga medelvärdet för jämförbar kommungrupp i KKiK.	Kostnad 788 tkr jämfört med 812 tkr.	Ja målet uppnås.
Kostnaden per vårdtagare i hemtjänsten skall inte överstiga medelvärdet för jämförbar kommungrupp i KKiK.	Kostnad 326 tkr jämfört med 267 tkr.	Nej målet uppnås inte.

Utifrån redovisningen framgår att två av tre mål uppfylls.



### 3.2.2. *Revisionell bedömning*

Vi bedömer att årets resultat är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning i det finansiella perspektivet. De finansiella målen för 2016 är uppfyllda.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens återrapportering, att verksamhetens utfall delvis är med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. Två av de tre verksamhetsmässiga målen för 2016 är uppfyllda.

## 3.3. *Rättvisande räkenskaper*

### 3.3.1. *Iakttagelser*

#### **Resultaträkning**

Resultaträkningen är uppställd enligt KRL 5.1 och omfattar tillräckliga noter.

Resultaträkningen redovisar i allt väsentligt kommunens intäkter och kostnader för året samt hur det egna kapitalet har förändrats under räkenskapsåret. Jämförelse med föregående år lämnas för varje delpost.

Årets resultat är positivt uppgår till 65,0 mnkr (32,1 mnkr). Resultat medför därför en positiv avvikelse mot budget med ca 45,6 mnkr, där 27,7 avser det tillfälliga flyktingstödet. Av lämnade resultatkommentarer redogörs även för övriga budgetavvikelser.

I jämförelse med föregående år har skatter och bidrag ökat med 87,8 mnkr, där det tillfälliga flyktingstödet ingår med 27,7 mnkr. Verksamhetens intäkter ökat med 53,3 mnkr. Det är främst intäkter från Migrationsverket som har ökat men även statsbidrag till förskola och grundskola. Kostnaderna har ökat med totalt 112,1 mnkr enligt följande:

- Personalkostnaderna har ökat med 64 mnkr, vilket är ca 40 mnkr över den årliga löneutvecklingen. Detta motsvarar ca 100 tjänster och av personalredovisningen framgår att antalet anställningar har ökat med motsvarande antal.
- Externa varor har ökat med 15,2 mnkr, bl.a. har datorer köpts in som klassificeras som undervisningsmaterial men i övrigt kan stora delar av ökningen hänföras till migrationsverksamheten.
- Köp av tjänster har ökat med 23,1 mnkr som framförallt kan hänföras till migrationsboenden.
- Övriga tjänster har ökat med 9,6 mnkr, största förklaringen är att kommunen som ensam ägare betalar hela kraftverksavgiften för Sollefteåforsen AB.

Avskrivningarna har minskat något jämfört med föregående år, 3,2 mnkr, vilket kan hänföras till att kommunen nu har övergått fullt ut till komponentavskrivning.

<b>Resultaträkning, mnkr</b>	<b>Utfall 2016</b>	<b>Budget 2016</b>	<b>Budget- avvikelse</b>	<b>Utfall 2015</b>
Verksamhetens intäkter	450,9		450,9	397,6
Verksamhetens kostnader	-1 603,3		-1 603,3	-1 491,2
Avskrivningar	-54,6		-54,6	-57,8
<b>Verksamhetens nettokostnader</b>	<b>-1 206,9</b>	<b>-1 224,4</b>	<b>17,5</b>	<b>-1 151,4</b>
Skatteintäkter	855,9			823,1
Generella statsbidrag och utjämning	420,4			365,4
<i>Summa skatter och bidrag</i>	<i>1 276,3</i>	<i>1 251,4</i>	<i>24,9</i>	<i>1 188,5</i>
Finansiella intäkter	5,8	3,0	2,8	5,7
Finansiella kostnader	-10,2	-10,6	0,4	-10,7
<b>Årets resultat</b>	<b>65,0</b>	<b>19,4</b>	<b>45,6</b>	<b>32,1</b>

Vid stickprovsgranskning har vi identifierat några poster som enligt vår bedömning borde ha klassificerats som investering istället för att belasta resultatet. Felet är inte av väsentlig omfattning men vi har informerat berörda.

Vidare har vi identifierat några periodiseringsfel som inte påverkar kommunens totala resultat men däremot resultat/utfall för enskilda verksamheter.

### **Balansräkning**

Balansräkningen är uppställd enligt KRL och omfattar tillräckliga noter.

Balansräkningen redovisar i allt väsentligt kommunens tillgångar, avsättningar och skulder per balansdagen. Balansposterna existerar, är fullständigt redovisade, rätt periodiserade samt har värderats enligt principerna i KRL.

Kommunen har en negativ soliditet om man beaktar hela pensionsförpliktelsen – skulderna är större än tillgångarna. Soliditeten har dock förbättrats under 2016.

Från och med 2014 finns ett specifikt krav på komponentavskrivning av kommunens materiella anläggningstillgångar (RKR 11.4). Under året har kommunen fullt ut anpassat sin redovisning till komponentavskrivning.

Bilagor och specifikationer finns till samtliga balansposter. Sedan föregående har underlagen till interimsposterna förbättrats men detta är fortfarande ett utvecklingsområde.

Vi noterar att inventering endast har gjorts för ca hälften av kommunens handkassor.

### **Kassaflödesanalys**

Kassaflödesanalysen är uppställd enligt gällande rekommendation. Den omfattar tillräckliga noter. Överensstämmelse med övriga delar av årsredovisningen finns.

### **Sammanställda räkenskaper**

De sammanställda räkenskaperna är uppställda jämte kommunens räkenskaper och omfattar motsvarande noter. Uppställningen följer god redovisningssed.

Konsolideringen innefattar samtliga de företag som enligt kraven i RKR:s rekommendation 8.2 Sammanställd redovisning ska ingå. Eliminering av koncerninterna poster har i allt väsentligt utförts.

### **Tilläggsupplysningar och redovisningsprinciper**

Årsredovisningen redogör för tillämpade redovisningsprinciper i tillräcklig omfattning men vissa tilläggsupplysningar saknas.

Följande väsentliga avvikelser från god redovisningssed har noterats:

- Särskilda upplysningar om ekonomi och verksamhet i koncernföretagen lämnas inte fullt ut i enlighet med RKR 8.2. Förvaltningsberättelsen bör kompletteras med information om den samlade verksamhetens utveckling, personalförhållanden och förhållanden av betydelse för styrning och uppföljning.
- Upplysningar lämnas om inte om ej uppsägningsbara operationella leasingavtal överstigande tre år i enlighet med RKR 13.2. Uppgifter för operationella och finansiella avtal avseende framtida leasingavgifter saknas. Kommunens externa hyresavtal bör ingå i denna sammanställning.

#### **3.3.2. *Revisionell bedömning***

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande. Räkenskaperna är upprättade enligt god redovisningssed.

2017-04-05

---

Anneth Nyqvist, Uppdragsle-  
dare/projektledare